

CYNGOR SIR YNYS MON	
Pwyllgor:	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad:	20 Mawrth 2024
Teitl yr adroddiad:	Diweddariad Gwasanaethau Democrataidd
Pwrpas yr adroddiad:	Diweddaru'r Pwyllgor ar waith y gwasanaeth mewn perthynas a chefnogaeth aelodau a llywodraethiant.
Awdur:	Dyfan Sion, Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd

Cefndir

1. Cyflwynwyd adroddiadau i'r Pwyllgor yn 2023 ar nifer o faterion yn ymwneud â llywodraethiant a chefnogaeth aelodau, yn cynnwys hyfforddiant aelodau, adroddiadau blynyddol aelodau, a'r protocol cyfarfodydd hybrid.
2. Gyda'r flwyddyn ddinesig yn dirwyn i ben, mae'r adroddiad hwn yn cynnig diweddariad ar y materion hynny ac eglurhad o'r trefniadau ar gyfer y flwyddyn i ddod.

Protocol Cyfarfodydd Hybrid

3. Diwygiwyd y Protocol yn ystod haf 2023 er mwyn cyfuno dwy ddogfen a rhoi canllawiau clir a chyfredol i aelodau pwyllgorau'r Cyngor. Yn ystod y broses o baratoi'r protocol newydd ymgynghorwyd gyda'r Pwyllgor Democrataidd; Arweinyddion Grŵp a'r Pwyllgor Safonau.
4. Bwriad y Protocol ydi cefnogi ac ategu yr arweiniad a'r rheolau sydd yng Nghyfansoddiad y Cyngor drwy roi mwy o wybodaeth am drefniadau cyfarfodydd hybrid. Bwriedir iddo hefyd gefnogi'r Cod Ymddygiad i Aelodau drwy egluro y disgwyliadau ar aelodau wrth iddynt ymuno mewn cyfarfodydd o bell.
5. Rhannwyd y Protocol gyda aelodau ym mis Hydref a'i gyhoeddi ar fewnwyd y Cyngor. Yn dilyn hynny, diwygiwyd y datganiad cychwynnol ar ddechrau pob cyfarfod Pwyllgor sy'n cael ei ddarllen gan Gadeirydd pwyllgor, er mwyn adlewyrchu'r prif newidiadau / negeseuon yn y Protocol. Er enghraifft, mae'n tynnu sylw at yr angen i aelodau sy'n ymuno o bell gadw eu camerâu ymlaen yn

ystod cyfarfodydd ac i roi gwybod i'r Cadeirydd os ydynt angen gadael am ba bynnag reswm.

6. Mae bron chwe mis ers i'r Protocol newydd gael ei rannu ac mae'n ymddangos ei fod wedi gwreiddio'n dda mewn i drefniadau pwyllgorau'r Cyngor. Rydym yn adolygu'r Protocol ar hyn o bryd er mwyn ystyried a oes angen ei ddiwygio ymhellach neu godi ymwybyddiaeth ymysg aelodau. Byddwn yn croesawu unrhyw sylwadau sydd gan aelodau'r Pwyllgor wrth i ni wneud hynny.

Adroddiadau Blynyddol Aelodau Etholedig

7. Gwnaethpwyd cryn dipyn o ymdrech yn 2023 i annog a hwyluso adroddiadau blynyddol gan aelodau etholedig ar eu gwaith yn ystod y flwyddyn. Nid yw'r adroddiadau'n ofyniad statudol, ond maent yn ffordd ddefnyddiol o roi gwybod i etholwyr am y gwaith mae aelodau yn ei wneud ar ran y Cyngor ac yn gymunedol.
8. Derbyniwyd 26 adroddiad gan aelodau yn y diwedd am y cyfnod 22/23. Roedd hynny'n gynnydd sylweddol ar y flwyddyn 21/22. Mae'r holl adroddiadau wedi eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor.
9. Byddwn yn anfon atgoffwr at aelodau am y drefn a'r amserlen ar gyfer 23/24 yn fuan ac yn rhannu templed wedi ei addasu. Yn dilyn sylwadau yn y Pwyllgor hwn a gan aelodau eraill, rydym wedi ceisio symleiddio rhywfaint ar y templed a defnyddio linciau i wybodaeth sydd eisoes ar wefan y Cyngor.

Cofrestr diddordeb aelodau

10. Mae cofrestr diddordebau pob aelod etholedig wedi eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor.
11. Anfonwyd neges gan wasanaethau democrataidd at bob aelod ym mis Medi yn eu hatgoffa i wirio'r wybodaeth a'i adolygu'n rheolaidd i sicrhau ei fod yn gyfredol. Atgoffwyd aelodau hefyd i gofrestru unrhyw newidiadau mewn amgylchiadau o fewn 28 diwrnod gwaith.
12. Mae'r Pwyllgor Safonau wedi bod yn adolygu'r cofrestrau yn ddiweddar a byddwn yn parhau i atgoffa aelodau o'r angen i'w cadw'n gyfredol.

Adolygiad Datblygu Blynyddol

13. Mae'n arfer da i bob aelod gael cynnig sgwrs datblygu flynyddol gyda arweinydd eu grŵp gwleidyddol neu rywun arall cymwys. Dylai'r sgwrsiau ddigwydd cyn diwedd Ebrill fel bod unrhyw sylwadau am ofynion hyfforddiant yn gallu cael eu hystyried ar gyfer cynllun hyfforddiant aelodau ar gyfer 24/25.

14. Rhannwyd templed gyda arweinyddion grwpiau yn ddiweddar yn cynnig strwythur ar gyfer y sgwrs. Mae'n cynnwys cwestiynau am sgiliau, gwybodaeth a llesiant aelodau.

Rhaglen hyfforddiant aelodau

15. Cynigiwyd yr hyfforddiant canlynol i aelodau mewn 33 o sesiynau gwahanol yn ystod y flwyddyn:

Hyfforddiant	Nifer a fynychodd
Ymwybyddiaeth o Dwyll a Llygredd i Aelodau Etholedig	17
Côd ymddygiad	6
Diogelu Data	14
Cyflwyniad I Newid Hinsawdd	21
Cwynion	11
Ymwybyddiaeth Diogelu	15
Sgiliau Cadeirio	4
Arweinyddiaeth ddiogel a diogelwch personol	11
Delio hefo'r Wasg	3
Sipsiwn a Theithwyr Ymwybyddiaeth ddiwylliannol	13
Sgiliau TG 1-1	7
Egwyddorion Craffu Effeithiol	1
Ynys Hysbysodd Trawma	5
Gwrth - Hiliaeth	21
Diogelwch Personol i Gynghorwyr	1
Arweinyddiaeth Gymunedol Flaengar	14
Cyfansoddiad y Cyngor	1

16. Mae sesiynau hyfforddi pellach ar Rheoli Risg, Cryfhau Arweinyddiaeth a Rhentu Doeth Cymru wedi eu cynllunio cyn diwedd mis Mawrth.

17. Mae dal rhai aelodau etholedig nad ydynt wedi mynychu pob sesiwn hyfforddi mandadol unigol:

Hyfforddiant	Nifer
Diogelu	6
Diogelu Data	6
Iechyd a Diogelwch	9
Cydraddoldeb	4
Seiberddiogelwch	2

18. Rydym wedi sefydlu trefn o gyflwyno adroddiadau chwarterol i arweinyddion grŵp ar hyfforddiant aelodau eu grŵp. Bwriad hynny ydi gwella'r wybodaeth sydd ar gael ynghylch unrhyw fylchau hyfforddiant, yn arbennig hyfforddiant mandadol.

19. Bydd y tim hyfforddi yn cyflwyno rhaglen hyfforddi aelodau 24/25 drafft yng nghyfarfod y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ym mis Mehefin. Erbyn hynny bydd y cynllun wedi ei ddatblygu gan ystyried unrhyw faterion a godwyd yn sgil cyfarfodydd datblygu blynyddol aelodau. Croesawu barn y Pwyllgor hefyd ar unrhyw hyfforddiant ddylai gael ei flaenoriaethu.

Argymhelliad

20. I'r Pwyllgor nodi cynnwys yr adroddiad a chynnig sylwadau ar unrhyw rai o'r materion dan sylw.